

М. Герцик, А. Герцик // Кінезіологія в системі культури : матеріали конф. – Івано-Франківськ : Плай, 2001. – С. 7–8.

6. Гусева Н. Опыт организации и проведения клинико-реабилитационной практики студентов института физического воспитания и спорта по специальности «Физическая реабилитация» / Н. Гусева, Т. Осадчая // Тези доповідей міжнародної науково-методичної конференції «Наука. Олімпізм. Здоров'я. Реабілітація». – Луганськ : Знання, 2003. – С. 102–103.

7. Дьяченко Т. Интегративно-комплементарный поход в преподавании специальных дисциплин студентам-реабилитологам / Т. Дьяченко, Н. Пересадин, М. Кавакзе, А. Ризик // Тези доповідей міжнародної науково-методичної конференції «Фізична реабілітація як напрям підготовки спеціалістів». – Київ : НУФВСУ, 2003.

8. Кукса В. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : ав-

тореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / В. Кукса ; Ін-т вищ. освіти АПН України. – К., 2002. – 18 с.

9. Матрошилін О. Основи загальної фізіотерапії та курортології : [навчальний посібник] / О. Матрошилін, О. Зав'ялова, О. Рогалюк. – Дрогобич, 2006. – С. 297.

10. Мухін В. Фізична реабілітація : [підручник] / В. Мухін. – К. : Олімпійська література, 2000. – 424 с.

11. Прихода І. Організаційно-методологічні підходи до професійної підготовки фахівців із фізичної реабілітації в Україні / І. Прихода // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – 2007. – Вип. 15. – Ч. 1. – С. 60–66.

12. Пшисада Г. Обучение физиотерапевтов в Польше / Г. Пшисада, И. Кволек // Матеріали науково-практичної конференції «Фізична та, фізіотерапевтична реабілітація. Реабілітація СПА-технологій», 29–30 квітня 2009 р., м. Севастополь. – С. 69–82.

13. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації». – К., 1988. – С. 48.

УДК 37.014.623

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ БІЛІНГВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Дьоміна В.В., к. пед. н.,
доцент кафедри педагогіки вищої школи
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

У статті розкриваються теоретичні та методологічні аспекти проблеми виховання білінгвальної культури в майбутніх учителів іноземної мови; визначено, що в основі сучасних перетворень відбуваються зміни насамперед в освітній сфері, основним принципом яких є підготовка спеціаліста, здатного вдосконалювати свої професійні якості, відтворювати й розширювати свій життєвий досвід, перетворювати матеріальні умови життя суспільства, його культуру, накопичувати і створювати нові цінності; обґрунтовано методологічні підходи: системно-синергетичний, крос-культурний, особистісно-орієнтований, діяльнісно-рефлексивний, середовищний – у формуванні білінгвальної культури в майбутніх учителів іноземної мови в цілісному освітньо-виховному середовищі вищого педагогічного навчального закладу.

Ключові слова: білінгвальна культура, вчитель іноземної мови, методологічні підходи, системно-синергетичний, крос-культурний, діяльнісно-рефлексивний, середовищний, компетентнісний.

В статье раскрываются теоретические и методологические аспекты проблемы воспитания билингвальной культуры у будущих учителей иностранного языка; определено, что в основе современных преобразований происходят изменения, прежде всего, в сфере образования, основным принципом которых является подготовка специалиста, способного совершенствовать свои профессиональные качества, воспроизводить и расширять свой жизненный опыт, преобразовывать материальные условия жизни общества, его культуру, накапливать и создавать новые ценности; обоснованы методологические подходы: системно-синергетический, кросс-культурный, деятельно-рефлексивный, средовой, компетентностный – в формировании билингвальной культуры будущих учителей иностранного языка в целостной образовательно-воспитательной среде высшего педагогического учебного заведения.

Ключевые слова: билингвальная культура, учитель иностранного языка, методологические подходы, системно-синергетический, кросс-культурный, деятельно-рефлексивный, компетентностный, личностно-ориентированный.

Domina V.V. FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGE HAVE SCIENTIFIC APPROACHES TO PROBLEM OF EDUCATION OF BILINGUAL CULTURE

It is determined that changes are taking place at the heart of modern transformations, primarily in the field of education, the main principle of which is the training of a specialist capable of improving his professional qualities, reproducing and expanding his life experience, transforming the material conditions of society, his

culture, accumulating and creating new values. Methodological approaches are grounded: system-synergetic, cross-cultural, environment, personality-oriented, competent in shaping the bilingual culture of future teachers of a foreign language in the whole educational environment of the higher pedagogical educational institution.

Key words: *bilingual culture, foreign language teacher, methodological approaches, cross-cultural, system and synergetic, environment.*

Постановка проблеми. Кардинальні соціально-економічні та політичні перетворення в нашій країні, що відбуваються з кінця минулого століття, вкрай змінили освітньо-виховну систему, у якій формується особистість молодого людини. Тому провідною тенденцією вищої педагогічної освіти в сучасному суспільстві є підготовка фахівців високої загальної та професійної культури, які вміють адаптуватися до життєвих умов, що постійно змінюються, застосовувати свої знання, уміння, навички в новій професійній ситуації з метою ефективного вирішення проблеми; мають соціально-відповідальну поведінку та займають активну громадянську позицію; здатні до адекватної комунікативної взаємодії в різних соціальних групах, самостійного рефлексивного мислення, самоосвіти; постійного вдосконалення власної моральності, інтелекту, підвищення культурного рівня.

Сучасні інтеграційні та глобалізаційні процеси поєднання різних культур і міжнародне співробітництво розширюють сферу міжнародних відносин і міжетнічних взаємодій, що заохочує до вивчення іноземної мови як засобу міжкультурної комунікації. Знання етики білінгвальної культури сприяє засвоєнню норм і цінностей як найважливіших орієнтирів суспільної діяльності, забезпечує повноцінне функціонування майбутнього педагога – вчителя іноземної мови – у сучасному полікультурному просторі, є запорукою його успішної адаптації до світових інформаційних процесів [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато науковців і педагогів досліджують поняття «білінгвізм», яке заявлене ще в другій половині ХХ сторіччя в період глобального соціального оновлення як прагнення до відкритого суспільства та інтеграції в європейський культурно-освітній простір.

Виховні можливості білінгвізму розкривають В. Аврорін, У. Вайнрах, Є. Веневцева, М. Михайлов, Н. Протченко, С. Тресков, Л. Щерба та інші. Формуванню окремих компонентів білінгвальної культури особистості, виявленню умов, методів і засобів присвятили свої роботи М. Баришніков, Ю. Дешерев, М. Дячков, Р. Міньяр-Белорев, М. Певзнер, М. Фомін, Р. Шерайзіна, І. Алексашенкова, У. Маккі, І. Петухова, А. Тимофеев, А. Ширін, С. Шубін, W. Lambert,

J. Havelka, C. Crosby, W. Butzkamm, I. Christ, M. Ernst, S. Ervin, Ch. Osgood, D. Horn, N. Mäscher, N. Mühlmann, E. Otten, E. Thürmann, F. Weller, H. Wode та інші.

Психолого-педагогічним і методологічним аспектам формування комунікативної культури, яка тісно взаємодіє з білінгвальною, присвячено дослідження М. Боченкова, Р. Будагова, О. Казарцевої, С. Лютової, С. Рашкіна, Є. Гусева. Розробки інтеграції компонентів культури в процес виховання, полікультурної освіти й навчання іноземної мови зробили М. Бахтін, Є. Верещагін, Г. Дмитрієв, В. Сафонова, які акцентували увагу на діалозі культур як порівняльному, гуманістично орієнтованому сумісному вивченні іншомовної та рідної культур під час формування інтегративних, комунікативних умінь і навичок міжкультурного спілкування.

Проблема зміни парадигми освітньо-виховного процесу розглядається останнім часом у багатьох наукових працях. У роботах Є. Бондаревської, І. Бежа, С. Вітвицької, О. Газмана, Н. Крилової, Г. Шевченко й інших ця проблема вирішується шляхом гуманізації та гуманітаризації навчально-виховного процесу, створенням умов для особистісно орієнтованого виховання. Концептуальні засади національного виховання обґрунтовано в працях М. Євтуха, П. Ігнатенка, В. Кузя, О. Любара, Ю. Руденка, М. Стельмаховича, О. Сухомлинської та інших.

Незважаючи на те що в цих роботах досліджено деякі найважливіші питання виховання студентів – майбутніх педагогів – у сучасних умовах, визначено основні тенденції сучасного виховання студентської молоді, загалом ситуація в цій галузі досліджень залишається недостатньо вивченою, зокрема питання полікультурного виховання майбутніх учителів іноземної мови. Очевидно, що відповіді на ці питання можна тільки на основі серйозних комплексних наукових досліджень та узагальнення накопиченого практичного досвіду роботи в цій галузі.

Тому можна виділити нагальні завдання в цій галузі: розроблення концептуальних основ виховання майбутніх педагогів; розроблення науково-методичного забезпечення програми полікультурного виховання; розроблення організаційно-методичної системи виховної роботи у вищому

педагогічному навчальному закладі з метою формування білінгвальної культури в майбутнього вчителя іноземної мови. Сьогодні ця проблема гостро відчувається в багатьох вищих навчальних закладах. Розвиток суспільства та громадських відносин свідчить, що вища педагогічна освіта має готувати майбутнього спеціаліста до виконання як професійних, так і полікультурних функцій.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне обґрунтування методологічних основ виховання білінгвальної культури в майбутніх учителів іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження. Грунтуючись на визначенні поняття «білінгвальна культура» як інтеграційного особистісного утворення, що є компонентом загальної культури особистості студента й характеризується сформованістю таких компонентів, як усвідомлення себе як суб'єкта двох культур, міжкультурної комунікативної компетенції; комунікативних умінь, що реалізуються в професійно орієнтованих ситуаціях спілкування, ми досліджували проблему виховання білінгвальної особистості з погляду педагогічної науки, розглядаючи як педагогічні аспекти наукові підходи, принципи, засоби й методи, які сприяють формуванню білінгвальної культури особистості майбутнього вчителя в цілісному освітньому процесі вищого педагогічного навчального закладу.

Головним чинником у цьому процесі є гуманізація освіти. Це багатопланове поняття, яке передбачає безперервний загальнокультурний, соціально-моральний і професійний розвиток особистості фахівця з урахуванням суспільних потреб та особистісних запитів [1]. У цьому значенні феномен, що розглядається, а саме виховання білінгвальної культури, постає як найважливіший соціально-педагогічний принцип, який відображає сучасні суспільні тенденції побудови й функціонування системи підготовки спеціаліста в умовах інноваційних перетворень сучасної вищої освіти. Мова йде про новий методологічний і технологічний підходи до вищої педагогічної освіти як соціальної системи. Згідно з цим принципом ми будемо розглядати вищу освіту як складник процесу гуманізації суспільства та у зв'язку із соціально-економічним, науково-технічним, духовно-культурним розвитком нашої країни [7].

Загальна методологія дослідження базується на аксіологічних принципах, що відбивають національні й загальнолюдські цінності духовного життя суспільства та одну із сутнісних основ його стратегії у сфері освіти; на найважливіших положеннях ан-

тропології й культурології про цілісність та ієрархічність людської душі, про пріоритет метафізичного початку над тілесним, виховання людини через освоєння вітчизняної і світової культури; на особистісно-діяльнісному підході, націленому на інтеріоризацію узагальненого досвіду людства в його аксіологічному аспекті, що є значущим для окремої особистості [2].

В основі формування білінгвальної культури лежить полікультурна освіта як процес, що дає змогу глибше вивчити й усвідомити різноманіття народів і культур, побачити в цьому різноманітті загальне, особливе та одиничне; обґрунтувати положення, що повноцінне освоєння своєї культури припускає освоєння інших культур у порівнянні, діалозі.

Обґрунтовуючи методологічні підстави вирішення проблеми дослідження на основі аналізу практики освіти, робіт теорії навчання, лінгводидактики, виховання й розвитку особистості, ми дійшли висновку про необхідність комплексного використання положень таких сучасних підходів до вирішення педагогічних проблем: *системно-синергетичного, крос-культурного, діяльнісно-рефлексивного, середовищного наукових принципів*. Вибір цих наукових підходів зумовлений тим, що вони дають змогу виявити сутнісні характеристики, закономірності й принципи полікультурної концепції виховання білінгвальної культури майбутніх учителів іноземної мови, рівні її функціонування, побудувати й обґрунтувати теоретичну модель, розробити оцінно-критеріальний інструментарій педагогічного моніторингу; визначити методичні основи виховання білінгвальної культури студентів у процесі іншомовної освіти в цілісному освітньо-виховному процесі педагогічного вишу.

Розглянемо методологічні підходи до проблеми виховання білінгвальної культури в майбутніх учителів іноземної мови.

Системно-синергетичний підхід зумовлює взаємодію двох поєднаних, взаємозалежних підсистем (викладання й навчання, виховання й самовиховання), що призводить до нового утворення, сприяє підвищенню енергетичного і творчого потенціалу підсистем, які саморозвиваються, і забезпечує їх перехід від розвитку до саморозвитку [6]. Активне вивчення можливості застосування категоріального апарату синергетики в дослідженні педагогічних явищ, зокрема процесів самоорганізації й еволюції педагогічних систем, сприяло народженню нового напрямку, визначеного багатьма дослідниками як педагогічна синергетика, або самоорганізація в освіті

й вихованні (Г. Шефер, О. Князева, В. Андреев, С. Кульневич та інші). Системно-синергетичний підхід дає змогу здійснювати в педагогічній діяльності гуманістичні ідеї й гармонічно поєднувати гуманітарний світогляд із природничо-науковим [8]. Оскільки людина та суспільство є системами, що самоорганізуються, то розкриття об'єктивних законів взаємодії цих систем між собою дає можливість не тільки декларувати пріоритети загальнолюдських цінностей, а й активно розробляти методи їх досягнення. Отже, системно-синергетичний принцип забезпечує взаємодію між гуманітарною і природничо-науковою системою знань, надалі зумовлює гармонізацію їх у світогляді кожної особистості [8].

Відкриття багатокультурності світу, усвідомлення того, що жодну культуру, а отже, і мову не можна зрозуміти без порівняння й зіставлення її з іншими, спрямовує наукові пошуки, що ґрунтуються на *крос-культурному* аналізі як науковому методі пізнання, різновиді порівняльного дослідження, об'єктом і предметом якого є культура. Основу крос-культурного підходу становлять аналіз і порівняння різних культурних феноменів, що відрізняються за типом і рівнем розвитку елементів культур, за якого виявляються схожі особливості, такі як «загальні чинники», «універсальний простір», «унікальність і своєрідність» різних явищ і процесів. Крос-культурний підхід сприяє ефективному вирішенню багатьох актуальних проблем освіти й виховання, у тому числі проблем полікультурного саморозвитку особистості [9]. Реалізація цього принципу в професійній діяльності майбутнього вчителя іноземної мови означає прагнення до творчого застосування цінностей як зарубіжної, так і вітчизняної культури у своїй педагогічній діяльності. Завдяки крос-культурному принципу можна простежити діалектику традиційного й інноваційного у світі цінностей сучасної молоді. Одним із перспективних напрямів реалізації крос-культурного принципу є філолофсько-педагогічна концепція «школи діалогу культур», яка розроблена В. Біблером і групою вчених-психологів і педагогів. В основі цієї концепції лежить ідея про діалогічність творчого мислення й самого людського життя [3].

Оволодіння білінгвальною культурою нерозривно пов'язане з процесами осмислення, усвідомлення та формування власного особистісного ціннісного ставлення до гуманітарного знання, культури, власної діяльності, тобто з процесом рефлексії. У зв'язку з цим рефлексивне мислення педагога виходить на перший план, а

його формування й розвиток стають важливими завданнями всіх щаблів освіти загалом і педагогічної освіти зокрема. Тобто процес виховання білінгвальної культури особистості нерозривно пов'язаний із діяльнісними та рефлексивними процесами, з формуванням рефлексивного ставлення до гуманітарних знань і до себе як суб'єкта діяльності. Тому діяльнісно-рефлексивний підхід є наступним важливим принципом дослідження, головними ідеями та основними категоріями якого є рефлексія, рефлексивна позиція, рефлексивні вміння, що, безумовно, має бути враховано в побудові полікультурної концепції виховання білінгвальної культури студентів – майбутніх учителів іноземної мови. Основи рефлексивної методології розробили М. Алексеев, В. Давидов, І. Семенов, Г. Щедровицький, Ф. Кортхаген та інші, які довели, що в результаті рефлексії відбувається виробництво нових змістів і їх об'єктивізація у вигляді нового задуму й алгоритмів його реалізації, що зумовлює їх подальший розвиток. Отже, у контексті рефлексивно-діяльнісного підходу ми розглядаємо процес виховання білінгвальної культури в майбутніх учителів іноземної мови з урахуванням аналізу всіх компонентів освітньо-виховної діяльності (мети, мотивів, дій, операцій, результату) і вважаємо, що засвоєння лінгвокультурних знань і загальнолюдських цінностей, оволодіння соціокультурними вміннями, розвиток соціально-значущих якостей у студентів – майбутніх педагогів – здійснюється шляхом безпосереднього включення студентів в активну пізнавальну діяльність із засвоєння мови та культури.

Молода людина стає особистістю тільки в процесі взаємодії з іншими людьми в певному культурно-виховному середовищі. Середовищний підхід до освітньо-виховного процесу, розуміння його як соціокультурного феномена підкреслюють значущість та актуальність його для проблеми виховання білінгвальної культури [5]. Тому важливим в експериментальній діяльності стає проектування рефлексивно-інноваційного середовища з діалогічною й полілогічною взаємодією всіх учасників педагогічного процесу, що забезпечують формування ідеалу особистості як соціального типу, моделі полікультурної особистості, де середовище є безпосереднім фактором, що впливає на розвиток і виховання майбутнього педагога.

Виховання білінгвальної культури в майбутнього вчителя іноземної мови відбувається у вищому педагогічному навчальному закладі, розглядається нами як цілісна комплексна система, яка на основі інте-

рактивних, культуроутворювальних, духовно розвиваючих педагогічних технологій має відповідати вимогам, що висуваються до виховання фахівця нового типу, здатного до самореалізації та функціонування в нових соціально-економічних умовах, котрий має високий рівень духовної культури, освіченості, інтелігентності. Вищий педагогічний навчальний заклад розглядається нами як культурно-виховний простір становлення особистості майбутнього педагога в процесі духовно-інтелектуального, духовно-морального, духовно-естетичного та загальнокультурного розвитку. Наповнення культурно-виховного середовища вищого навчального закладу позитивними, емоційно привабливими формами активної культуротворчої діяльності, надання можливості участі студентської молоді в соціально значущих подіях, розвиток студентського самоврядування є суттєвим стимулом її творчого, духовно-морального розвитку, гуманізації почуттів і «краси людського вчинку».

Для вирішення проблеми виховання білінгвальної культури особистості також використовуються конкретно-наукові підходи:

- особистісно-орієнтований, що зумовлює суб'єктність, партнерську позицію в оволодінні іноземною мовою й іншомовною культурою, толерантність, суб'єкт-суб'єктну взаємодію;

- комунікативний, що вимагає урахування рідної мови, диференціації змісту навчання на основі наступності, співпраці, ціннісно-емоційної співвіднесеності;

- компетентнісний, який ґрунтується на діагностичності, креативності, рефлексивності, практичній спрямованості освітньо-виховного процесу.

Ураховуючи вищезазначене, констатуємо, що підвищенню ефективності виховання майбутнього педагога, вихованню в нього міжкультурної компетенції сприятиме розроблення й реалізація проєктивної моделі полікультурного виховання з метою формування білінгвальної культури майбутнього вчителя іноземної мови як праксеологічної проєкції її концепції на основі визначених її принципів побудови та функціонування. Ця модель варіативна й орієнтована на методологічне, педагогічне, психологічне, культурно-технологічне, інформаційне та методичне забезпечення процесу виховання й особистісного розвитку студента – майбутнього вчителя іноземної мови – вищого педагогічного навчального закладу.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, з урахуванням розглянутих підходів як вимоги до організації й проєктування процесу виховання білінгвальної культури в

майбутніх учителів іноземної мови в цілісному освітньо-виховному процесі вищого педагогічного навчального закладу можемо резюмувати таке.

Виховання білінгвальної культури в майбутніх педагогів – учителів іноземної мови – постає як цілісна педагогічна система, яка на основі комплексного підходу, що інтегрує системно-синергетичний, крос-культурний, діяльнісно-рефлексивний і середовищний наукові підходи, забезпечує становлення білінгвальної особистості, формування в неї толерантної свідомості на основі гуманістичних ціннісних орієнтацій; здатності до продуктивного спілкування на міжособистісному й міжкультурному рівнях; готовності до активної творчої діяльності із засвоєння і створення соціокультурного досвіду в студентів як умови їхньої успішної соціальної адаптації й культурної інтеграції в сучасному полікультурному суспільстві.

Розвиток білінгвальної культури в майбутніх учителів іноземної мови здійснюється як рефлексивний процес пізнання, порівняння й зіставлення іншомовної та рідної лінгвокультур, спрямований на формування майбутнього педагога як самостійного суб'єкта сучасного соціокультурного процесу. Відповідно до цього і варто вдосконалювати всю практику виховання та навчання у вищих педагогічних навчальних закладах, де має посісти належне місце право студентів на вибір альтернативних варіантів змісту, форм, методів, технологій, темпів, терміну навчання відповідно до їхньої індивідуальної зацікавленості, їхніх можливостей і здібностей.

Головними тенденціями цілеспрямованого розвитку білінгвальної культури майбутнього вчителя іноземної мови є такі: спрямованість до самопізнання і знаходження ідеалу; розширення варіативності використання духовного потенціалу особистості (за допомогою мистецтва, літератури, філософії тощо); орієнтація на культивування духовності як моральної якості особистості; розширення інформаційної бази і свободи вибору певних культурологічних і лінгвістичних знань; зростання інтересу до знань духовної спадщини етносу й держави, до діалогу культур.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Педагогіка вищої школи / [В.П. Андрущенко, І.Д. Бех, І.С. Волощук та ін.] ; за ред. В.Г. Кременя, В.П. Андрущенка, В.І. Лугового. – К. : Пед. думка, 2008. – 256 с.

2. Антонюк Р.І. Ціннісні орієнтації у світлі концепції полікультурної (інтеркультурної) освіти в Украї-

ні та за кордоном / Р.І. Антонюк // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – К., 2004. – Вип. 35. – С. 40–50.

3. Библер В.С. Две культуры. Диалог культур / В.С. Библер // Вопросы философии. – 1989. – № 6. – С. 31–32.

4. Веневцева Є.В. Актуальність дослідження проблеми виховання білінгвальної культури спілкування студентів вищих педагогічних закладів / Є.В. Веневцева // Підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління. Наукова мобільність у програмі «Горизонт 2020» (дії Марії Складовської-Кюрі) : матеріали Всеукр. семінару з міжнар. участю (Полтава, 8 жовтня 2013 р.). – К. ; Полтава, 2013. – С. 11–12.

5. Приходченко К.І. Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу : [навчаль-

ний посібник] / К.І. Приходченко. – Х. : Основа ; Тріада, 2007. – 160 с.

6. Кульневич С.В. Педагогика самоорганизации: феномен содержания : [монография] / С.В. Кульневич. – Воронеж, 1997. – 235 с.

7. Роганова М.В. Культурологічні аспекти виховання студентів вищих навчальних закладів / М.В. Роганова // Духовний розвиток особистості: методологія, теорія і практика : зб. наук. праць / Східноукраїн. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2012. – Вип. 5(52). – С. 107–112.

8. Таланчук Н.М. Системно-синергетическая философия как методология современной педагогики / Н.М. Таланчук // Magister. – 1997. – № 10(СВ). – С. 32–41.

9. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация : [учебное пособие] / С.Г. Тер-Минасова. – М. : Слово, 2000. – 264 с.

УДК 378.011.3–051:651.4/9

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ З ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Ищенко В.С., аспірант кафедри педагогіки
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

У статті на підставі аналізу наукових джерел і вивчення практичного досвіду схарактеризовано навчально-методичне забезпечення формування аналітичної компетентності в майбутніх фахівців із документознавства та інформаційної діяльності. Визначено принципи й критерії відбору навчального матеріалу, навчально-методичних посібників та інтернет-ресурсів, форм і методів, що забезпечують формування аналітичної компетентності майбутніх фахівців означеного профілю.

Ключові слова: аналітична компетентність, майбутній фахівець із документознавства та інформаційної діяльності, принципи й критерії навчально-методичного забезпечення, діагностичний інструментарій.

В статье на основании анализа научных источников и изучения практического опыта охарактеризовано учебно-методическое обеспечение формирования аналитической компетентности будущих специалистов по документоведению и информационной деятельности. Определены принципы и критерии отбора учебного материала, учебно-методических пособий и интернет-ресурсов, форм и методов, обеспечивающих формирование аналитической компетентности будущих специалистов указанного профиля.

Ключевые слова: аналитическая компетентность, будущий специалист по документоведению и информационной деятельности, принципы и критерии учебно-методического обеспечения, диагностический инструментарий.

Ischenko V.S. EDUCATIONAL-METHODICAL SUPPORT FOR ANALYTICAL COMPETENCE FORMATION OF THE FUTURE SPECIALIST ON DOCUMENTATION AND INFORMATION ACTIVITY

The article, based on the analysis of scientific sources and the study of practical experience, characterizes the educational-methodical support for analytical competence formation of the future specialist on documentation and information activity. The principles and criteria for educational material selection, teaching aids and Internet resources, forms and methods ensuring the formation of analytical competence of future specialists of the specified profile are determined.

Key words: analytical competence, future specialist on documentation and information activity, principles and criteria of educational support, diagnostic tools complex.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується інтенсивною інформатизацією, що є чинником та умовою суттєвих змін у всіх сферах

життєдіяльності людини. Тенденції розвитку в економіці формують соціальний запит на фахівців, здатних не лише збирати, накопичувати, класифікувати й зберігати ін-